

Våld i nära relationer

Syfte

Rutinen bygger på [RMR Våld i nära relationer](#) och ger stöd till vårdverksamheter att identifiera patienter som utsätts eller har varit utsatta för våld i en nära relation för att kunna erbjuda stöd i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer [HSLF-FS 2022:39](#). Det är också viktigt att identifiera patienter som utövat våld för att kunna hänvisa till adekvat stöd.

Regionfullmäktige har beslutat att alla verksamheter i Västra Götalandsregionens hälso- och sjukvård ska genomgå grundläggande utbildning om våld i nära relationer - [Basutbildning](#) - och att den personal som gör hälso- och sjukvårdsbedömningar i mötet med patienter genomgår metodutbildning om att ställa rutinmässiga frågor om våld: [Metodutbildning](#).

Beskrivning

Definition

Våld i nära relation kan vara både fysiskt, psykiskt och/eller sexuellt samt brist på omsorg om den som är i beroendeställning. Barn som bevittnat/upplevt våld i nära relation, eller far illa/riskerar att fara illa ska också uppmärksammas och följas upp enligt [RMR Barn som far illa](#).

Handläggning

Våld i nära relation kan vara en bakomliggande orsak till ohälsa och sjukdomar av olika slag. Patienter som söker för sin ohälsa förstår inte alltid att deras besvär kan vara relaterat till våldsutsatthet. Det finns också patienter som kan vara särskilt sårbara, se [Sårbarhetsfaktorer](#) under fliken Om våld på VKV:s hemsida.

Enligt föreskrift ska hälso- och sjukvårdspersonal ställa frågor om våld om en patient visar symtom eller tecken på våldsutsatthet. Frågor om våld kan även ställas på rutin till patienter. Vid frågor om våld:

- Ställ frågor till patienten i enrum.
- Vid behov av tolk, använd auktoriserad tolk (helst telefontolk), utbildad i sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) – låt aldrig närstående tolka.
- Använd gärna frågeformuläret Frågor om våld [FOV](#). Formuläret ska ej skannas in i journalen. För vidare handläggning se [En handbok för tand- hälso- och sjukvård i metoden frågor om våld \(FOV\)](#).
- Informera om anmälningsplikten gällande oro för barn som far illa enligt 14 kap.1§ i Socialtjänstlagen.

Vid kännedom om att en vuxen utsätts för våld av en närstående ska hälso- och sjukvårdspersonalen:

- Beakta vilka behov den vuxna kan ha av vård såväl fysiskt som psykiskt med anledning av våldet.
- Informera om möjligheten till vård inom hälso- och sjukvården, stöd och hjälp från socialtjänsten samt kontakt med frivilligorganisationer.
- Hjälpa den vuxna att få kontakt med socialtjänsten om denne samtycker till det.
- Ta reda på om det finns barn i den vuxnas familj och göra anmälan till socialtjänsten vid misstanke om att barn far illa.

- Beakta barns behov av information, råd och stöd om barnets förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med utsätter eller har utsatt barnet eller en närstående till barnet för våld eller andra övergrepp, se [RMR Barn som anhöriga](#).

Se även [Länsgemensam riktlinje vid oro för väntat barn](#).

Riskbedömning/anmälningssplikt enligt SoL kap 14 § 1

Gör alltid en bedömning av patientens eventuella behov av skydd.

Det kan göras genom att ta reda på mer om våldet och om patienten känner sig rädd för den närstående.

Exempel på varningstecken:

- hot eller tankar om att man själv eller en närstående ska dö
- strypvåld
- eskalerande våld
- kontrollbehov i samband med separation
- sexuellt våld

Vid risk för våld, informera om möjligheten till skydd av socialtjänsten och polisen. Förmedla kontakt vid behov. Vid skyddsbehov av vuxen krävs dennes medgivande.

Vid vissa typer av grövre brott i nära relationer har hälso- och sjukvården en möjlighet att bryta sekretess, utan samtycke från patienten, se under fliken [Upptäcka och agera](#). Det omfattar:

- Polisanmälan vid misstanke om begångna brott i kapitel 3, 4 och 6 i Brottsbalken som har ett minimistraff på ett års fängelse eller försök till brott med ministraff på två års fängelse (10 kap 23 § OSL), exempelvis våldtäkt, grov fridskränkning och grov misshandel.
- Tips till polisen vid risk för kommande allvarligt våld i nära relationer. Med allvarligt våld avses brott i kapitel 3, 4 och 6

i Brottsbalken som har ett minimistraff på ett års fängelse (10 kap 18c § OSL).

Undantag från sekretessen bör användas med varsamhet. I första hand eftersträvas patientens samtycke.

Barn som anhörig:

Anmälningssplikt till socialtjänsten föreligger vid misstanke om att barn far illa enligt [SoL kap14 §1](#) och gäller all hälso- och sjukvårdspersonal i våra verksamheter.

- [Anmäla oro om barn till socialnämnden - Regionhälsan, riktlinje](#)
- Blankett [Orosanmälan gällande barn och unga](#)
- [RMR Barn som anhöriga](#)
- [RMR Barn som far illa](#)

Dokumentation

Dokumentation kan utgöra en viktig stödbevisning och grund för ett rättsintyg. Det är viktigt att både fysiska skador och annan utsatthet journalförs. Det är av stor vikt att skador dokumenteras både genom beskrivning av skadan samt eventuell fotodokumentation.

Person som uttrycker behov av sekretess, eller då personal misstänker hotbild ska dokumentation ske i mallen ”Undantag från direktåtkomst” och dokumenteras under sökordet ”Våldsutsatthet i nära relationer”. Sökord visas inte i journalen via nätet, men syns mellan vårdgivare. [Undantag från direktåtkomst](#)

- Dokumentera, vid behov använd [Kroppsmall](#). Se även [Checklista, skadedokumentation](#).
- Dokumentera även berättelser om utsatthet.
- Dokumentera eventuell anmälan till socialtjänst och polis.
- [Anmäla oro om barn till socialnämnden, rutin dokumentation](#).

Diagnoskoder:

- Z03.8K Observation eller utredning av misstänkt misshandel
- T74.1 Fysiskt misshandel
- T74.2 Sexuell misshandel
- T74.3 Psykiskt misshandel

KVÅ-koder:

- GDo08 Anmälan enligt 14 kap. 1§, SoL, angående barn med möjligt skyddsbehov
- UX560 Rutinmässiga frågor om våld i nära relationer ställda

Ansvar

Respektive chef ansvarar för att rutinen efterlevs inom sin verksamhet. [För dig som chef](#)

Anmälningsskyldigheten är personlig och en anonym anmälan kan inte göras för oro som iakttagits i tjänsten. Däremot bör varje verksamhet ha lokala rutiner för handläggning av anmälan samt vilket stöd det finns för personal som gör en anmälan. Det bör också finnas en lista med kontaktuppgifter.

Information om stöd för patienter som lever med våld i nära relation: [Organisationer att konsultera](#)

Information om stöd för personal: [Informera om stöd](#)

Läs mer på [VKV - Kompetenscentrum om våld i nära relationer](#)

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Regionhälsan

Innehållsansvar: Carina Eliason, (carel4), Områdeschef

Godkänd av: Carina Eliason, (carel4), Områdeschef

Dokument-ID: RHS9919-529963968-28

Version: 9.0

Giltig från: 2025-10-22

Giltig till: 2027-10-22